

עם צרפת נגד העולם הערבי ונגד אסיה?

לכך. שנית, היא יכולה לסבך את ישראל בויכוחים פנימיים בין הגורמים המפלגתיים השונים בצרפת.

אם ישנו שיתוף פעולה מעשי, והצרפתים עוורים לישראל בכל דבר אפשרי, לשם מה בכלל לעורר ויכוח שיתן פתחון פה למתנגדיו להרים בפעם הראשונה את קולם בפרלמנט ולמתוח ביקורת? למה להביא את ממשלת צרפת במבוכה על ידי הפעלת לחץ עליה מלמטה? ומה בכלל הטעם לפנות מן הצד הישראלי לצרפת בענין זה? הרי צרפת היא המדינה החזקה יותר, ואם רוצה ממשלתה בברית רשמית, תפנה היא לישראל. הדרך ההפוכה אינה מתקבלת על דעתם של נציגי ממשלת ישראל.

★ ★ ★

„השעה הפאתטית ביותר“

עם או בלי ברית, מה יהיה עתיד היחסים בין צרפת וישראל? כל ישראלי שנודמן לפאריס בימים הגדולים של איום הסנקציות התרשם מעוצמת הידידות לישראל שהשתקפה בעתונות. הם הופיעו, כל כמה שעות, עם כותרות ראשיות שפיארו את ישראל ואת דויד בן-גוריון. אולי הכותרת היפה ביותר, לכל אורכו של עתון ערב, הופיעה אחרי אימום של אייזנהאואר: „השעה הפאתטית ביותר של ישראל הגיעה“.

אולם הישראלי הנבון, שאינו משתכר מכותרות השעה, ישאל את עצמו שתי שאלות חמורות מאוד: האם הברית הזאת היא בתקיימא, והאם היא כדאית לישראל בחשבון הארוך?

הסכנה הגדולה היא, כמובן, כי הבסיס שישמש מתחת ליחסים אלה ברגע שצרפת תתפטר עם המורדים באלג'יריה. יתכן מאד שאז תבקש צרפת דחקא להוכיח את נאמנותה לערבים, על חשבונה של ישראל. שום ברית רשמית לא תחזיק מעמד במצב כזה.

אולם שום פתרון לבעיית אלג'יריה אינו נראה אפילו באופק. דומה שוויי בעיה שאין לה בכלל פתרון מעשי. כי מתוך שמונת מיליון תושבי אלג'יריה, קרוב לששת הם צרפתים, בחלקם בני-בניהם של המתושבים הראשונים שבאו לארץ עם חיילי נאפוליאון השלישי.

צרפתים אלה לא יסכימו לשום פתרון שימסור את השלטון לערבים. מאחר שהם אזרחים צרפתיים הבוחרים לפרלמנט הצרפתי, הרי שום ממשלה לא תעז להפקיר אותם. ואם יופקרו, לא יקבלו את הדבר בחיבוק ידיים. קרוב לוודאי שהם יארגנו מרידה צבאית ויתפסו בכוח את השלטון באלג'יריה. לכן אין כמעט מקום לשום פשרה.

הצרפתים יודעים שהמלחמה אינה נטושה על אלג'יריה בלבד. רדיו קאהיר והקונגרס המוסלמי של גמאל עבד אל-נאצר פונה לכל המוסלמים באפריקה. כפי שנוכחו לדעת גם מלחי האוניות הישראליות בגיבוי, תעמולתו מכה שרשים. מלחמת צרפת במצרים היא, על כן, מלחמה לחייה ולמוותה של האימפריה הצרפתית כולה.

הממשלה הצרפתית עצמה אינה גוף חופשי בענינים אלה. בצרפת יש כוח עצום בידי מנגנון השלטון והצבא. כי הממשלות בצרפת הולכות ובאות, ואילו הפקיד והגנרל נשארים לעולם. לא פעם ביצע המנגנון פעולות בלי ידיעת הממשלה ונגד הוראותיה, אילץ את הממשלה לתת לו את הגושפנקה הרשמית אחרי מעשה. שתי דוגמות בולטות והרות-אסון: מאסרו של שולטאן מארוקו בשעתו (שנסתים בכשלונו חרוץ לצרפת, שנאלצה להחזירו) וחטיפת המנהיגים האלג'יריים דחקא בשעה שהיו בדרכם למנהיג הטוניסי, חביב בורגיבה, אשר ביקש לתחן ביניהם לבין צרפת.

מיבצע סואץ היה, במידה מסוימת, מיבצע דומה. ראש-הממשלה הצרפתי ידע עליו ואשרו מראש, אולם למשרד-החוץ הצרפתי לא היה מושג על כך, כשם שמשרד-החוץ הישראלי לא ידע מראש דבר על מיבצע סיני. הגנרלים החליטו, והגנרלים ביצעו.

כמעט כל הצרפתים הסכימו למיבצע סואץ, מפני שראו בו רק קרב אחד במלחמה הארוכה נגד מצרים. בניגוד לבריטים, לא הרגישו הצרפתים גם שום השפלה אחרי הכשלו. לדעתם, לחמו הצרפתים באזור פורט-סעיד בצורה נהדרת, ורק ההתערבות הזרה — ובקצרה ההסכנות האנגלית — הכשילה את המיבצע.

★ ★ ★

כרשים צרפתיים

ישאלה לגמרי אחרת היא אם יכולה ישראל לבוא במגע הדוק וקבוע עם צרפת, מבלי לאבד את שרידי סיכוייה להשתלב אי-פעם באסיה ובמרחב. האם כדאי להרזין את עמי ערב ואסיה כדי להתחבר עם מדינה שוקעת?

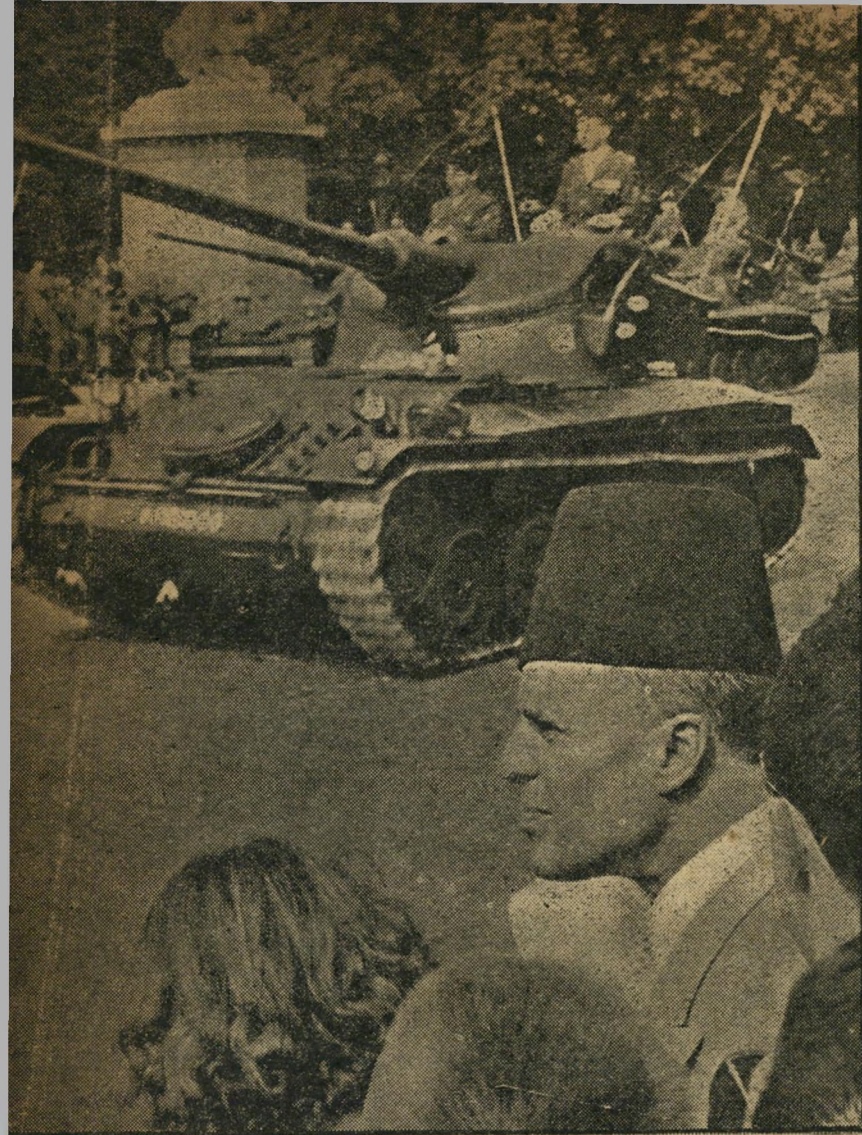
הצרפתים עצמם אינם מאמינים עדיין שהם שוקעים. אחדים מהם, ביניהם עתונאים חשובים מאד, פסימיים, אולם באחרי מנסרות מחשבות רבות, החובקות את העולם. צרפת עדיין חיה, והיא עדיין מדינה גדולה ורבת-רעיונות.

במקרה הפסימי ביותר, שקיעתה של מעצמה אדירה כמו צרפת אינה תהליך מהיר. אחרי כל מה שאיבדה צרפת מאז מלחמת-העולם, עוד יש לה מרחבים אדירים באפריקה — האי העצום מאדאגאסקאר, המושבות באפריקה המערבית והמרכזית, המרחב האינסופי של מדבר סהרה. הצרפתים מאמינים כי המדבר גדוש ומלא אוצרות אגדות, מנסט ועד לברול, וכי עתיד חדש רומז כאן, עתיד שיפצה את צרפת על כל אבדותיה. אימפריה כזאת אינה אובדת בין שנה. זה יכול להיות תהליך של עשרות בשנים.

אולם ישנם בצרפת קולות הרבה יותר אופטימיים. הם חולמים על מבנה בינלאומי גדול וחדש — חברה-עמים הצרפתית, שיכלול את המושבות הפורחות ואת צפון אפריקה. מושבות אלה מקבלות עתה עצמאות רבה. הן חונכו ברוח צרפתית, והשכבות השליטות בהן מביטות לעבר פאריס. הממשלה הצרפתית כוללת כושי צרפתי כזה, והוא הדין לגבי משלחתה בארץ.

מדוע יישארו כושים אלה נאמנים לצרפת אחרי השגת עצמאותם? מפני שצרפת תוכל לתת להם הרבה, מבלי לסכן את עצמאותם. מדינות גדולות, כמו ארצות-הברית או ברית-המועצות, יהיו הרבה יותר מסוכנות, מאשר צרפת החלשה-יחסית.

כבר כיום קשורות טוניסיה ומארוקו עם צרפת, המכסה את גרעונות תקציביהן. בטוניסיה שולט חביב בורגיבה, חניך צרפת ואוהד צרפת, אדם שכמעט כל צרפתי רוחש לו אהדה עמוקה. בורגיבה, שהוא מתון ותרבותי מאד, נציגו של עם ערבי מתקדם יחסית,

חביב בורגיבה, ראש ממשלת טוניסיה, על רקע של מוסדר צבאי בפאריס. בורגיבה הוא ערבי מתקדם המתנגד לדמאגוגיה של גמאל עבד אל-נאצר, ואשר היה יכול לתחן בין ישראל לבין עמי ערב, אילו אפשר היה לשכנעו כי ישראל אינה משמשת ראשי-גשר מערבי למלחמה בתנועות השיחרור הערביות.

בו מעומק לבו למצרים המפגרים ומתנגד להשתלטותו של עבד אל-נאצר בעולם הערבי. השולטאן של מארוקו, בעל ארץ פחות מפותחת, קרוב גם הוא לדעות בורגיבה.

★ ★ ★

פצצה אטומית צרפתית

מיותר לגבי העתיד: הרעיון של אירופה המאוחדת. תוכניות כמו „השוק המשותף“ של שש מדינות אירופה, עליו הוחלט עקרונית החודש, וכמו רשות האטום האירופית („איראטום“) מכות גלים גבוהים מאד בצרפת ונראות כפתח לתקופה חדשה של זוהר.

הצרפתים רוצים להאמין בעתיד זה של אירופה מערבית גדולה ומאוחדת, בה יתחלקו צרפת וגרמניה בהשפעה. המשק הגרמני העשיר יממן את פיתוח המושבות הצרפתיות, אירופה תתחבר עם אפריקה („איראפריקה“ או „איראפריקה“) וגוש גדול חדש יקום בעולם, שלא יפול לא מן הגוש הסובייטי ולא מן הגוש האמריקאי. לדעת צרפתים רבים, יכולה ישראל להתחבר עם גוש פורח זה, אשר לרשותו יעמדו מרחבים עצומים המחכים להשקעות וליכולת טכנית, ואוצר גדול של כוח אטומי לצורכי שלום.

חוק מזה, כמובן, רוצה צרפת לגשת גם לייצור פצצות אטומיות משלה — דבר העלול אף הוא לעניין את ישראל במצבים מסויימים.

★ ★ ★

מאילת למאדאגאסקאר

האמון האמיתי הוא כי ישראל אינה מופיעה כיום ככתב-ידים של החוגים המתקדמים החולמים חלומות אלה של התפתחות והתקדמות ברוח הזמן. כיום ישראל היא בת בריתם של היסודות הריאקציוניים והפאשיסטיים ביותר בצרפת, של הגנרלים (השואים על כל צרפתי) ושל אדוני המושבות.

בחשבון הקצר, מביא שיתוף-פעולה זה פירות רבים מאד. אולם בחשבון הארוך יתכן מאד כי ישראל תצטרך לשלם עבורם מחיר יקר, כי היא שוברת בהתמדה את הסיכויים האחרונים למצוא אי-פעם את מקומה בחבר עמי אסיה ולמצוא מגע עם היסודות המתקדמים בארצות ערב.

ישראל שוכנת באסיה — לא בין צרפת ולונסמבורג.

אולם המצב שונה כשהמדובר לא בברית של כידונים, המכוננת נגד התנועה חלאומית הערבית ונגד תנועת-השיחרור של עמי אסיה ואפריקה, אלא במגע עם היסודות הטובים ומרחיקי-הראות בציבור הצרפתי. בורגיבה יכול בבוא היום לשמש מתחן בין ישראל והערבים, אם יהיה משוכנע כי ישראל אינה לוחמת נגד הלאומיות הערבית עצמה. מנמל אילת מובילה הדרך למאדאגאסקר הגדולה, ומנמל חיפה לאפריקה המערבית הצרפתית — שחקים גדולים אפשריים לתוצרת ישראלית, ארצות בהן יכולים מומחים ישראלים להשיג הצלחה לא פחותה מזו שהושגה בבורמה.

אסור לישראל לעשות דבר שיהפכה למדינת-צלבנים אירופית נגד עמי אסיה ואפריקה. אולם כפופה לכלל זה, יכולה ישראל למצוא נתיבים רבים העוברים על פני אסיה ואפריקה. מגדל אייפל ושערי-הנצחון. אסור לה ליהפך לגיון-זרים חדש של האמפריאליזם. אולם היא יכולה למצוא לה מקום בלגיון-הכבוד.